

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ อันเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่าของสังคม ให้มีคุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามยุคสมัย และสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของประเทศและสังคมโลกตลอดเวลา การศึกษายังได้รับการยอมรับไว้ในรัฐธรรมนูญว่าเป็นเครื่องมือกลไกและพื้นฐาน ที่จะสร้างคนไทยให้เป็นผู้ที่มีความรู้คู่คุณธรรม และมีคุณภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2541 : 36) สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) มุ่งเน้นการพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีทิศทางการพัฒนาประเทศสู่สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน พึ่งตนเอง สร้างภูมิคุ้มกัน ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง นำทุนในสังคมไทยมาใช้ให้เกิดประโยชน์และเสริมสร้างให้เข้มแข็ง และในสภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ทุกภาคส่วนในประเทศไทยเป็นการจัดการศึกษาแบบ มีส่วนร่วมที่จะสะท้อนให้เห็นถึงรูปธรรมในการจัดการศึกษาบนฐานปรัชญาและแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน (เกษม วัฒนชัย. 2549 : คำนำ) ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้ให้ความสำคัญแก่บทบาท การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาประเทศ และกลไกการตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐ เพื่อให้อยู่ในกรอบแนวทางของการบริหารประเทศตามหลักธรรมาภิบาล (สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. 2550 : 2)

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (ม.ป.ป. ก : คำนำ) ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยที่ต้องเป็นไปตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้การดำเนินชีวิตในสังคมและครอบครัวเปลี่ยนแปลงไปด้วย ซึ่งเด็กปฐมวัยนับเป็นทรัพยากรของสังคมที่มีคุณค่ายิ่ง เพราะเด็กในวัยนี้จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต และจะต้องสืบทอดวัฒนธรรมของท้องถิ่น ของชาติไทย และดำรงไว้ซึ่งความเป็นท้องถิ่นและความเป็นชาติไทยให้คงอยู่ตลอดไป ขณะเดียวกัน การศึกษาปฐมวัย เป็นการวางรากฐานความรู้ที่สำคัญของเด็ก สำหรับการศึกษาระดับที่สูงขึ้น

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย จึงต้องจัดให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต ในวิถีสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปรวม ทั้งต้องมีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่สนองตอบความต้องการตามวัย ซึ่งการจัดการศึกษาต้องมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีคุณภาพอย่างสมบูรณ์ในทุก ๆ ด้าน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัวชุมชน และสังคม ได้อย่างมีความสุข เต็มศักยภาพของแต่ละคน และมีความเหมาะสมกับวัย และดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมในสังคมของตนเอง การพัฒนาเด็กปฐมวัยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องได้รับการดูแลให้เหมาะสม สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรม และวิถีชีวิตทางสังคมของเด็ก ในแต่ละท้องถิ่นให้มีลักษณะเฉพาะและแตกต่างกันไปด้วย จากกระแสความเปลี่ยนแปลงในสังคมที่ผ่านมา พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน ได้เห็นคุณค่าของการศึกษาและตระหนักถึงสิทธิของมนุษย์ที่จะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้ที่อยู่ในชุมชนจำนวนมาก เริ่มมีความกระตือรือร้น ที่เข้ามารับรู้และสนับสนุนการจัดการศึกษา ให้แก่บุตรหลานของตน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด หน่วยงานหนึ่ง จึงต้องดำเนินการ เพื่อยกระดับการศึกษาและคุณภาพชีวิตให้แก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

นอกจากนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 29 ได้กล่าวถึงแนวการจัดการศึกษาไว้ว่า ให้สถานศึกษา ร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร รู้จักเล็งโอกาสและวิสัยทัศน์และวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 1) และสมเดช สีแสง (ม.ป.ป. : 19) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน มีความสำคัญมากในการพัฒนาคนในชาติ ให้มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านจิตใจและวัตถุไปพร้อม ๆ กัน ดังนั้นที่จะชี้วัดระดับการพัฒนาการศึกษาได้ประการหนึ่งก็คือ การที่ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการศึกษามาก สามารถแสดงให้เห็นทราบถึงระดับการเป็นประเทศที่สามารถพัฒนาไปสู่ความเจริญในอนาคตได้ (นงรัตน์ ศรีพรหม. 2544 : 21 - 24)

การมีส่วนร่วมของประชาชน จะเกิดขึ้นได้นั้นต้องเกิดความสนใจร่วมกัน มีเป้าหมายร่วมกัน และต้องการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันทั้งเห็นคุณค่าของสิ่งที่จะทำเป็นเบื้องต้น การมีส่วนร่วมเป็นเครื่องมือในตัวของมันเอง การที่คนจะรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเป็นการมีส่วนร่วมเชิงเป้าหมาย การมีส่วนร่วมเองก็เป็นเครื่องมือทำให้บรรลุเป้าหมายได้เช่นกัน ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมตั้งแต่การคิด โครงการ กิจกรรม โดยเริ่มค้นหาปัญหาสาเหตุ วางแผน ตัดสินใจดำเนินงาน ระดมทรัพยากร กำหนดเป้าหมาย ระบุบทเรียน ติดตาม ประเมินผล รับผลที่เกิดร่วมกัน โดยทั้งนี้ต้องอยู่ในความเป็นธรรม (สัมพันธ์ เตชะชอติก และคณะ. 2548 : 113 - 114)

ในการจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาที่แตกต่างไปจากการศึกษาระดับอื่น โดยมีรูปแบบ และจุดมุ่งหมายที่จัดแตกต่างกันไปตามสภาพความต้องการ นโยบาย หรือหลักปรัชญาการศึกษาของแต่ละหน่วยงานที่จัด แต่อย่างไรก็ดีจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาปฐมวัยที่เหมาะสม ควรมีเป้าหมายเดียวกัน คือ ควรเน้นการพัฒนาเด็กทุกๆด้าน (Whole Child) ซึ่งการให้การศึกษา อบรมและเลี้ยงดูเด็กระดับปฐมวัยอย่างถูกต้องเหมาะสม (เยาวพา เดชะคุปต์. 2542 : 16) ในส่วนการจัดการศึกษาปฐมวัย กำหนดให้มีหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยเป็นการเฉพาะ เพื่อเป็นการเสริมสร้างพัฒนาการ และเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาต่อไป (กรมวิชาการ. 2545 : 9) ด้านรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งได้แก่ บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้แต่งตั้งโดยกำหนดจำนวนความเหมาะสม ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนกลุ่มองค์กรประชาคม ผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทนผู้ดูแลเด็ก ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. ม.ป.ป. ก : 7 - 8)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนศิลาอาสน์ (2551 : คำนำ) เป็นสถานที่ดูแลและให้การศึกษาศึกษาเด็กอายุระหว่าง 3 - 5 ปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และด้านคุณธรรม ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนศิลาอาสน์ถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชนให้อยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลคำเหมือดแก้ว ซึ่งบริหารการจัดการศึกษายึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยมีบุคลากรทางการศึกษาทำหน้าที่หลัก และเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งอยู่ในรูปแบบคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้เกิดคุณภาพตามมาตรฐาน การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในมาตรฐานที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุน

จากชุมชน และจากผลการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ ปี 2551 ซึ่งคณะกรรมการประเมิน โดยสำนักงานสาธารณสุขอำเภอห้วยเม็ก (2551 : 2) ประเมินศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนศิลาอาสน์ ภาพรวมอยู่ในระดับพื้นฐาน และให้ดำเนินการปรับปรุง มาตรฐานที่ 6 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรประสานงานเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมที่เป็นรูปธรรม และจากที่สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเลย (2544 : 3) ประสบปัญหา คือ คณะกรรมการพัฒนาศูนย์เด็กส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากนัก ไม่เข้าร่วมประชุม ไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการพิจารณาค้นหาปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหา การวางแผน การดำเนินงานและขาดการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และเหมาะสม อีกทั้งไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่ให้ความร่วมมือ ไม่เห็นความสำคัญของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ ไม่มีการประชาสัมพันธ์

ด้วยเหตุนี้จึงได้ประชุมคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในวันที่ 29 ตุลาคม 2551 ซึ่งมีผู้เข้าประชุม จำนวน 9 คน เพื่อสรุปผลการดำเนินงานในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 และเตรียมความพร้อมในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ได้มุ่งเน้นแก้ไขปัญหามีส่วนร่วมตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ ปี 2551 ในมาตรฐานที่ 6 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรฐานที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชน ซึ่งจำแนกความต้องการพัฒนาการมีส่วนร่วมจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ จำนวน 8 คน 2) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน 7 คน 3) การจัดให้มีกองทุนส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 2 คน 4) การจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่นและชุมชน จำนวน 1 คน โดยที่ประชุมได้วิเคราะห์ปัญหาและมีมติให้ดำเนินการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ต้องการพัฒนาการมีส่วนร่วมมากที่สุด 2 กิจกรรม คือ การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวม 9 คน ที่มีความใกล้ชิด และมีความสัมพันธ์กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากที่สุด (องค์กรบริหารส่วนตำบลคำเหมือดแก้ว, 2551 : 3)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็นบุคลากรทางการศึกษา จึงสนใจศึกษาการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนศิลาอาสน์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการมีส่วนร่วมและ เพื่อศึกษา

กระบวนการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนศิลาอาสน์ ซึ่งคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นผู้มีส่วนได้เสีย และได้ร่วมมือกันทำให้เกิดพลังสร้างสรรค์เพียงพอในการพัฒนาการมีส่วนร่วมอย่างมีปฏิสัมพันธ์ โดยการปฏิบัติจริง แล้วรวบรวมเป็นสารสนเทศให้กับคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และหน่วยงานอื่นๆ ที่สนใจนำไปประยุกต์การบริหารการศึกษาในการพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการศึกษาต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนศิลาอาสน์ เป็นอย่างไร
2. ผลการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนศิลาอาสน์ เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนศิลาอาสน์
2. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนศิลาอาสน์

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 9 คน ประกอบด้วย คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนศิลาอาสน์ ดังนี้

1.1 ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลคำเหมือดแก้ว	จำนวน 1 คน
1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา	จำนวน 1 คน
1.3 ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน 2 คน

1.4 ผู้แทนประชาคม	จำนวน 1 คน
1.5 ผู้แทนผู้ปกครองเด็ก	จำนวน 2 คน
1.6 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก,บุคลากรทางการศึกษา	จำนวน 2 คน
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 67 คน ประกอบด้วย	
2.1 ผู้ปกครองเด็กในศูนย์ฯ	จำนวน 49 คน
2.2 กรรมการหมู่บ้านในเขตบริการศูนย์ฯ 6 หมู่ๆ ละ 3 คน	จำนวน 18 คน
3. กรอบเนื้อหา เป็นการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	

2 ประเด็นคือ การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ใน 4 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 4 ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก และผู้เรียนมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน มาตรฐานที่ 5 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานที่ 6 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมาตรฐานที่ 7 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยของผู้เรียน ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. ม.ป.ป. ก : 27)

4. กรอบการพัฒนาการมีส่วนร่วม โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (Appreciation Influence Control : AIC) ดังนี้ (ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. 2545 : 2 - 5)

4.1 ชั้น Appreciation : A คือ การทำให้ทุกคนให้การยอมรับ และชื่นชมคนอื่น โดยไม่รู้สึกลึกตัว และไม่มีการต่อต้าน หรือวิพากษ์วิจารณ์ กันและกัน

4.2 ชั้น Influence : I คือ การใช้ความคิดสร้างสรรค์ที่แต่ละคนมีอยู่มาช่วยกัน กำหนดวิธีการสำคัญ หรือยุทธศาสตร์ที่จะทำให้งานเกิดความสำเร็จ

4.3 ชั้น Control : C คือ การนำยุทธศาสตร์มากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการ เพื่อควบคุมให้เกิดการกระทำที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ

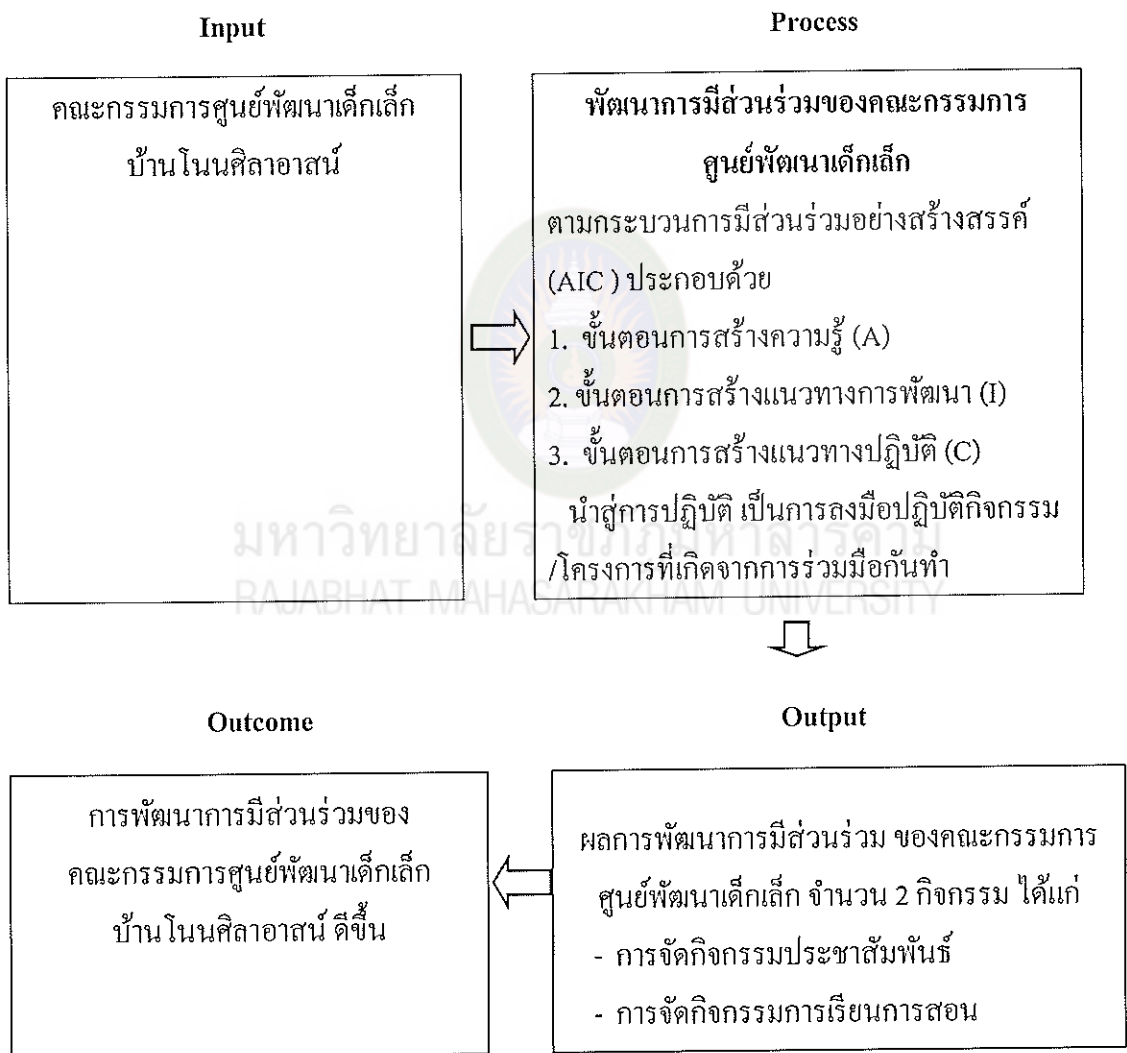
นำสู่การปฏิบัติ เป็นการลงมือปฏิบัติกิจกรรม/โครงการที่เกิดจากการร่วมมือกัน

5. กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนาของการวิจัยครั้งนี้ ใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการ

6. ระยะเวลาที่ทำการวิจัย การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้าน โนนศิลาอาสน์ อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นเวลา 1 ภาคเรียน ปีการศึกษา 2552

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) ซึ่งเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research Development : R&D) ที่มุ่งในการพัฒนางานหรือแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ ตามกรอบเนื้อหาการวิจัย 2 ประเด็น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. น.ป.ป. ก : 27) คือ การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน ซึ่งเน้นให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนศิลาอาสน์ มีส่วนร่วมโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ AIC (Appreciation Influence Control) ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน หมายถึง คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนศิลาอาสน์ ได้มีส่วนร่วมในการร่วมรับรู้ ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมประเมินผล และร่วมรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชน มุ่งเน้น 2 กิจกรรม ดังนี้

1.1. การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ หมายถึง การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นระยะๆ เพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์ฯ กับชุมชนอย่างต่อเนื่อง

1.2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมศิลปะพื้นบ้าน ร่วมจัดกิจกรรมนันทนาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจและความผูกพันที่ดีต่อกันระหว่างศูนย์ฯ และชุมชน

2. การจัดการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม ศิลปะพื้นบ้าน กิจกรรมนันทนาการ ภูมิปัญญา เพื่อจรรโลงและ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างศูนย์ฯ และชุมชน ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนการเรียนรู้ ปัจจัยเกื้อหนุนต่อพัฒนาการของเด็กนักเรียน

3. การวิจัยและพัฒนา หมายถึง การมุ่งพัฒนาคุณภาพงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและนำไปสู่การพัฒนา หรือแก้ปัญหาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการศึกษา 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ทำการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนศิลาอาสน์ ระยะที่ 2 พัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนศิลาอาสน์ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ : AIC

4. กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (AIC) หมายถึง กระบวนการที่ใช้เทคนิคการประชุมกลุ่มคนที่มีส่วนได้เสียกับเด็กที่มีความแตกต่างกันทางความคิดและประสบการณ์ มาประยุกต์ใช้ร่วมกันในการพัฒนา หรือแก้ไขปัญหาโดยบรรยากาศการประชุมต้องเป็นไปอย่างสร้างสรรค์ ไม่มีความขัดแย้ง ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

4.1 ขั้นตอนการสร้างความรู้ (Appreciation : A) หมายถึง ขั้นตอนที่ต้องทำให้

ผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมดยอมรับให้เกียรติ และชื่นชมต่อกันอื่น แสดงความยินดี และความ ต้องการในสิ่งที่ดีงามโดยไม่มี การต่อต้าน หรือวิพากษ์วิจารณ์ เพื่อกำหนดภาพความสำเร็จใน อนาคตร่วมกัน

4.2 ขั้นตอนการสร้างแนวการพัฒนา (Influence : I) หมายถึง ขั้นตอนการกำหนด ภาพความสำเร็จในอนาคต หรือวิสัยทัศน์ของการดำเนินงาน แล้วหาวิธีการทำให้บรรลุ เป้าหมายที่ตั้งไว้ในขั้นตอนการสร้างความรู้ด้วยความเห็นพ้องต้องกันของกลุ่ม

4.3 ขั้นตอนการสร้างแนวปฏิบัติ (Control : C) หมายถึง การจัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อนำโครงการหรือกิจกรรมสู่การปฏิบัติ และจัดกลุ่มผู้ดำเนินงานรับผิดชอบกิจกรรม หรือ โครงการ เพื่อควบคุมให้เกิดการปฏิบัติอย่างจริงจัง

นำไปสู่การปฏิบัติ การลงมือปฏิบัติกิจกรรม/โครงการที่เกิดจากการร่วมมือกันทำ

5. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนศิลาอาสน์ หมายถึง สถานที่ดูแลและให้การศึกษาเด็ก อายุระหว่าง 3 - 5 ปี เป็นศูนย์เด็กเล็กหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่วนราชการต่างๆ ถ่ายโอนให้อยู่ ในความดูแลรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลคำหม้อดแก้ว อำเภอห้วยเม็ก จังหวัด กาฬสินธุ์

6. คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนศิลาอาสน์ หมายถึง บุคคลที่ได้รับการ คัดเลือกจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้แต่งตั้ง โดยกำหนดจำนวน คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนศิลาอาสน์ จำนวน 9 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหาร องค์กรการบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน 2) ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา จำนวน 1 คน 3) ผู้แทน องค์กรการบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 คน 4) ผู้แทนประชาคม จำนวน 1 คน 5) ผู้แทนผู้ปกครอง เด็ก จำนวน 2 คน และ 6) ผู้แทนผู้ดูแลเด็กหรือบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 2 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เป็นสารสนเทศให้กับคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และหน่วยงานอื่น ๆ ที่สนใจ นำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษา การจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีประสิทธิภาพเกิดประ โยชน์สูงสุดต่อการศึกษา ต่อไป